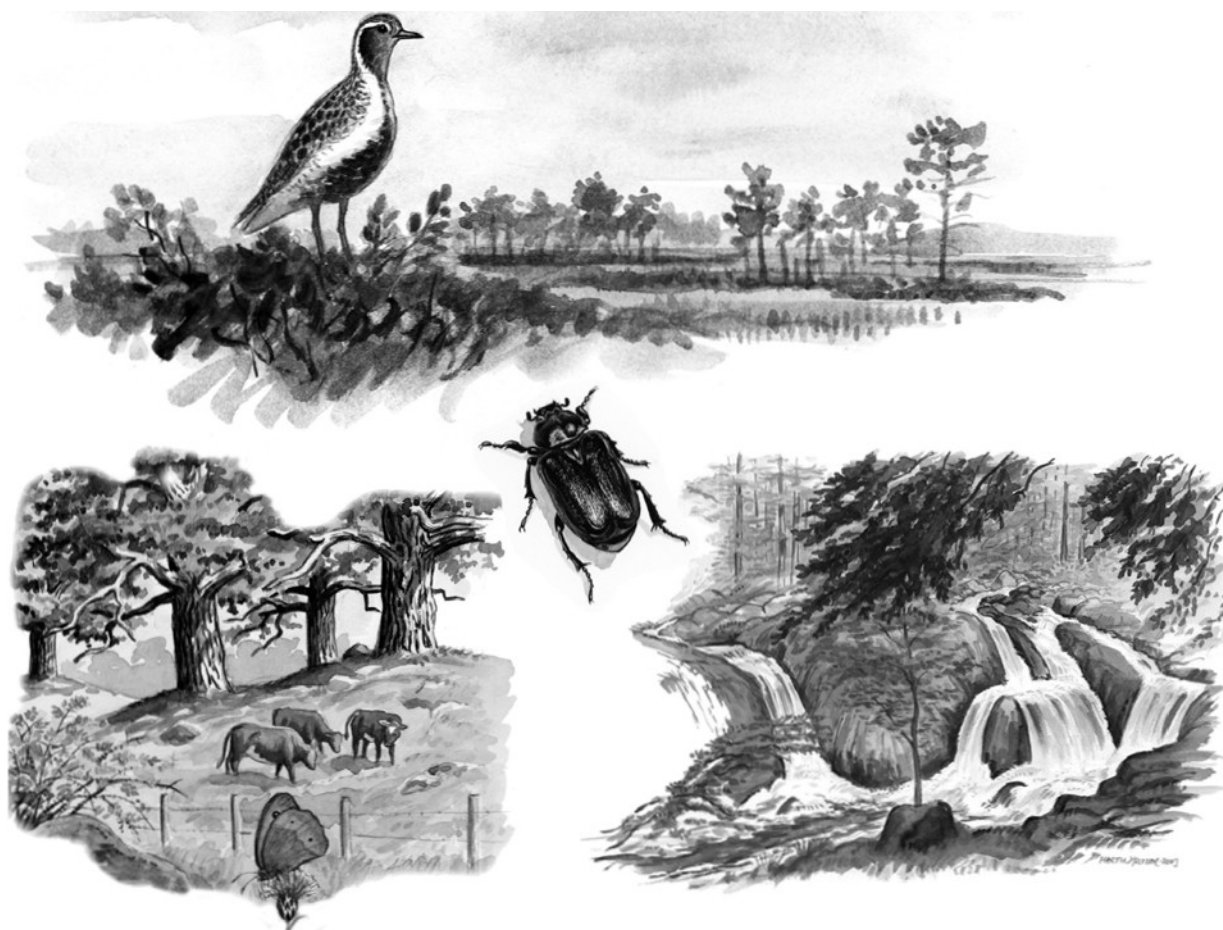

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0530195 Krutbrännaregården

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två BU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitaddirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Maria Johansson

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställt 511-30697-2005
2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530195 Krutbrännaregården

Kommun: Ulricehamn Områdets totala areal: 2,9 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

6210 - Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför

6510 - Slätterängar i låglandet

7230 - Rikkärr

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

6510 - Slätterängar i låglandet

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet är att bevara den karaktäristiska stäppartade torrängsfloran med arter som bland annat smalbladig lungört samt det artrika rikkärret.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i juni 2001.

Beskrivning av området

Krutbrännaregården ligger i den mellersta delen av Ätradalen, som är en sprickdalgång som sträcker sig mellan Kølaby och Ulricehamn. Dalgången präglas av ett omväxlande jordbrukslandskap med bitvis ålderdomlig prägel och med långsträckta grusåsar och små kullar. De lösa jordlagren i dalgången har till stor del transporterats av inlandsisen från Falbygden och har ett högt kalkinnehåll, vilket har lett till att en artrik och unik flora har utvecklats. Förutom biologiska och geovetenskapliga värden rymmer Ätradalen även stora kulturhistoriska värden med ett av länets tätaste fornlämningsbestånd.

Krutbrännaregården utgörs av fem delområden. Längst i norr finns delområde 1 som är en betad kulle som kallas Gethall. Längst i väster ligger delområde 3 och alldeles öster om det ligger delområde 2. Dessa två delområden är betade slätter med torrängsflora. I delområde 3 ligger också ett fint rikkärr som i den nationella myrskyddsplanen pekats ut som ett av de mest värdefulla kärren i Ätradalen. Längst i öster ligger delområde 5 och strax väster om det ligger

delområde 4. Dessa två delområden ligger på en hög brink vid en bäckravin. De betas och har väldigt fin torrängsflora och har i inventeringen av örtrika torrängar i Ätradalen år 2002, pekats ut som Ätradalens finaste torrängar. I stort sett hela området var slättermark i slutet av 1800-talet enligt häradskartan. I delområde 1 (Gethall) finns ett gravfält.

Bevarandemål

Målet är att arealerna av naturtyperna ska bibehållas. De arter som är knutna till dessa naturtyper ska ha långsiktigt hållbara populationer. Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägareförhållanden

Området ägs av privata markägare.

Vad kan påverka negativt

Området är skulle främst påverkas negativt av upphörd hävd och kvävepåverkan med igenväxning och utarmning av florans som följd. Se mer ingående under respektive naturtyp.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Mindre delar av området omfattas förutom Natura 2000- bestämmelserna av strandskyddsbestämmelser. Åtgärdsplaner (miljöstöd för biologisk mångfald i slätter- och betesmarker enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige år 2000-2006) finns upprättade i området.

För skötselåtgärder se under respektive naturtyp.

Bevarandestatus

Området är välskött (år 2004). Se bevarandestatusen för respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002 - 2004. Objektrapporter (opubl.).

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1987:3. Andersson, L., Appelqvist, T. Torrängar och rikkärr i Ätradalen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Elvingsson, P., Hindström, M. 1987: Ängar och hagar i Ulricehamns kommun. Rapport 1989:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Martinsson, P.-O. 1991: Rikkärr och örtrika fuktängar i Ulricehamns kommun. Rapport 1991:10.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2003:5. Sundh, L.: Örtrika torrängar i Ätradalen år 2002.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Rapport 1994:5.

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

Naturvårdsverket. Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. ISBN 91-620-1113-8

Åtgärdsplaner.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

6210 Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen

Beskrivning:

Generellt sett utgörs naturtypen av torra-friska, hävdpräglade kalkgräsmarker ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

I delområdena 2 och 3 i krutbrännaregården finns öppna betesmarker med mycket varierad och hävdgynnad vegetation med höga naturvärden. Här finns torrbackar med bland annat riklig förekomst av den sällsynta och rödlistade arten smalbladig lungört och det rödlistade trollsmultronet och andra arter som jungfrulin, backsippa, brudbröd, vårfingerört, rödkämpar, fältvädd och vildlin. Delar av området har röjts och gallrats och har inslag av röjgödslingsarter. I området finns även en del slyvegetation.

Delområde 4 och 5 utgörs också av betesmarker med mycket rik torrängsflora. Även här finns de rödlistade arterna smalbladig lungört och trollsmultron samt arter som småfingerört, fältvädd, klasefibbla, axveronika och backsippa. Trädskiktet är glest och i buskskiktet dominerar en. Viss röjgödslingseffekt i form av kraftig gräsväxt finns i vissa delar på grund av röjningar. Inslag av berggrös och sly förekommer vilket kan utarma den artrika florans, men samtidigt fungerar de svårarbetade bestånden till viss del som refug för den smalbladiga lungörten.

Naturtypen är känslig för utebliven eller felaktigt utförd skötsel och igenväxning. Naturtypen är också känslig för alla typer av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter som t.ex. smalbladig lungört ska finnas kvar på sikt är det viktigt att även andra kalkgräsmarker i Ätradalen hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen av naturtypen ska vara minst x (1,6) hektar.

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).

-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är t.ex. hundkäx, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av berggrös, grenrör, hundäxing och hässlebrodd).

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara högst x (20) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna (smalbladig lungört, trollsmultron, fältvädd, klasefibbla, rödkämpar och vildlin) ska förekomma i minst y% av provytorna.

-Förekomsten av typiska fjärilar ska bibehållas eller öka. Minst x av de typiska fjärilsarterna ska finnas i minst y% av transekterna.

Negativ påverkan:

- Utebliven eller felaktig skötsel (slåtter på sensommaren och efterbete eller bete sent på säsongen).
- Storvuxna gräsarter som bergrör och andra ohävdarter som kan breda ut sig och konkurrera ut de hävdgynnade arterna.
- Gödsling (förutom från betande djur) och kalkning skulle påverka negativt, eftersom naturtypen är känslig för näringstillförsel. Även indirekt näringstillförsel som t.ex. läckage av näringsämnen från åkermark, stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall skulle påverka negativt. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet. Vinterbete kan dessutom ge trampskador.
- Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Det är negativt för den dynglevande insektsfaunan.
- Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är täktverksamhet, grävning, schaktning, upplag.
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex plantering av gran.

Bevarandeåtgärder:

För gynnsam bevarandestatus krävs årlig hävd. Det bästa skötseln för ytorna med smalbladig lungört vore förmodligen traditionell ängskötsel som här innefattar:

- Årlig slåtter på sensommaren med skärande verktyg som t.ex. lie eller knivslätterbalk. Det slagna höet bör ligga kvar och fröa av sig några dagar och sedan fraktas bort.
- Efter slåttern behövs efterbete med i första hand nötboskap.
- Röjning av träd och buskar vintertid.

Den övriga kalkgräsmarken bör skötas med bete där djuren de flesta åren släpps på sent på säsongen. Bergröret måste hållas under uppsikt så att det inte breder ut sig. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus:

Bevarandestatusen är tämligen god, men skulle bli ännu bättre om delar av naturtypen skötes med slåtter.

Uppföljning:

Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6510 Slätterängar i låglandet

Beskrivning:

Generellt sett utgörs natuartyper av artrika, torra-friska, hävdpräglade ängar i Götaland samt under högsta kustlinjen i Svealand och Norrland. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid), men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas.

Delområde 1 (Gethall) har historiskt brukats som slätteräng, men är i dagsläget (år 2005) en välbetad betesmark, där betesdjuren släpps på sent på betessäsongen. Det allra viktigaste är att området inte växer igen. Många av områdets arter skulle dock gynnas av traditionell ängsbruk med sen slåtter och efterbete. I naturtypen och dess omgivning finns bl.a darrgräs, gullviva, kattfot, prästkrage, rödkämpar, slättergubbe, stagg och svinrot. Viss kvävepåverkan finns i kanterna mot åkermarken och dessa har inte tagits med i naturtypen. Mot vägen växer bergrör. Bergröret kan hota den hävdgynnade floran om det sprider sig in i området. Naturtypen är känslig för utebliven eller felaktig skötsel och igenväxning. Den är också känslig för alla former av näringstillförsel som t.ex. gödsling eller ett ökat kvävenedfall. För att naturtypens arter ska finnas kvar på sikt är det viktigt att även andra slätter- och betesmarker i Ätradalen hävdas. Naturtypen är känslig för fragmentering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen av naturtypen ska vara minst x(0,25) hektar.

Struktur och funktion

-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).

-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är t.ex. hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av bergör, grenör, hundäxing och hässlebrodd).

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävdade landskap ska vara mellan x och y % (0 och 5 %). Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska kärlväxterarterna (darrgräs, gullviva, kattfot, prästkrage, rödkämpar, slättergubbe, stagg och svinrot) ska förekomma i minst y % av provytorna.

-Förekomsten av typiska fjärilsarter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska fjärilsarterna ska förekomma i minst y % av transekterna.

Negativ påverkan:

-Utebliven hävd.

-Storvuxna gräsarter som bergör och andra ohävdarter som kan breda ut sig och konkurrera ut de hävdgynnade arterna.

-Gödsling (förutom från betande djur) och kalkning skulle påverka negativt, eftersom naturtypen är känslig för näringstillförsel. Även indirekt näringstillförsel som t.ex. läckage av näringsämnen från åkermark, stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall skulle påverka negativt. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet. Vinterbete kan dessutom ge trampskador.

-Avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som innehåller avermectin. Det är negativt för den dynglevande insektsfaunan.

-Åtgärder som skulle förstöra fältskiktet. Exempel på sådana åtgärder är täktverksamhet, grävning, schaktning, upplag.

-Ändrad markanvändning i eller i anslutning till naturtypen, t.ex. plantering av gran.

Bevarandeåtgärder:

För gynnsam bevarandestatus krävs traditionell ängskötsel som här innefattar:

-Årlig slåtter på sensommaren med skärande verktyg som t.ex. lie eller knivslåtterbalk.

Det slagna höet bör ligga kvar och fröa av sig några dagar och sedan fraktas bort.

-Efter slåttern behövs efterbete med i första hand nötboskap.

-Röjning av träd och buskar vintertid.

Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus:

Bevarandestatusen är tämligen god, men skulle bli ännu bättre om den skötes med slåtter.

Uppföljning:

Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7230 Rikkärr

Beskrivning: Generellt sett utgörs naturtypen av öppna eller halvöppna fuktiga eller våta miljöer starkt påverkade av kalkhaltigt vatten. Rikkärret som ligger i den södra delen av delområde 3 i Krutbrännaregården hyser en mycket rik population av kärrknipprot. I övrigt finns ängsnycklar, krusfrö, tagelsäv, majviva, näbbstarr, slätterblomma och piprensarmossa. Naturtypen är känsligt för igenväxning, förändrad hydrologi och näringstillförsel som t.ex gödsling eller ett ökat kvävenedfall.

Bevarandemål: Areal
-Arealen av naturtypen ska vara minst x(0,7) hektar.

Struktur och funktion

- Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).
- Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av den negativa indikatorarten vass får inte vara större än 70 m² (<100 m²/ha).
- Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av de negativa indikatorarterna blååtäl eller älgört får inte vara större än 14 m² (<20 m²/ha).
- Krontäckning av träd och buskar ska vara mellan 0 och x(20) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (med "vedartad igenväxningsvegetation" menas träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att beteshävden blivit för svag).
- Täckningsgraden av ristuvor ska inte vara mer x %.
- Utbredningen av fastmattor ska vara minst x % eller öka.
- Utbredningen av mjukmattor ska vara minst x % eller öka.
- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi.

Typiska arter

- Förekomsten av typiska kärlväxtsarter bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna (kärrknipprot, majviva, slätterblomma och näbbstarr) ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.
- Förekomsten av typiska mossarterna bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska mossarterna (piprensarmossa, x) ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.

Negativ påverkan:

- Utebliven eller otillräcklig hävd. Det leder till igenväxning.
- Ett alltför högt betetryck. Ett alltför intensivt djurtramp kan skada floran i kärret.
- Åtgärder som förändrar den naturliga vattenregimen eller hydrologin som t.ex. dikning, dämning och markberedning.
- Gödsling (förutom från betande djur) och kalkning skulle påverka negativt, eftersom naturtypen är känslig för näringstillförsel. Även indirekt näringstillförsel som t.ex. läckage av näringsämnen från åkermark, stödutfodring av betesdjuren eller sambete med gödslad vall skulle påverka negativt. Bete efter vegetationsperiodens slut och under vinterhalvåret innebär att djuren måste stödutfodras, vilket ger en näringstillförsel till fältskiktet. Vinterbete kan dessutom ge trampsador.

Bevarandeåtgärder: För gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas krävs att sly och bladvass hålls tillbaka. För att förhindra igenväxning bör kärret slås varje år och den slagna vegetationen fraktas bort. Se även bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: Bevarandestatusen är god.

Uppföljning:

Se tillsviðare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.
